

Beroepscode Kinderopvang

ABVAKABO FNV

Abvakabo FNV. Je werk is het waard

Inhoud

Inleiding	4
De beroepscode voor pedagogisch medewerkers in de kinderopvang	
Hoofdstuk 1	7
Algemene uitgangspunten bij de beroepsuitoefening	
Hoofdstuk 2	11
De pedagogisch medewerkers in relatie tot het kind en de ouder	
Hoofdstuk 3	17
De pedagogisch medewerkers in relatie tot collega's en anderen	
Hoofdstuk 4	21
De pedagogisch medewerker in relatie tot de samenleving	

Als er in deze Beroepscode Kinderopvang ‘ouder’ staat, wordt ook de verzorger bedoeld. Als er ‘pedagogisch medewerker’ staat, wordt zowel een vrouwelijke als een mannelijke pedagogisch medewerker bedoeld en als er ‘zij’ of ‘haar’ staat, wordt ook ‘hij’ en ‘zijn’ bedoeld.

Inleiding

Wat is een beroepscode?

Een beroepscode bevat ethische en praktische normen en beginselen die horen bij de uitoefening van het beroep. In de Beroepscode Kinderopvang staan gedragsregels die voorschrijven hoe je als professioneel werkende pedagogisch medewerker moet handelen en hoe je je tijdens je werk gedraagt. De beroepscode biedt je zekerheid, zodat je weet wat je wel moet doen, en wat niet. In feite legt de beroepsgroep met de beroepscode zichzelf een aantal regels op. Maar de beroepscode zorgt er ook voor dat de kinderen en hun ouder(s), de leidinggevenden, het management van de organisaties en andere professionals weten welke uitgangspunten pedagogisch medewerkers tijdens hun werk hanteren.

Een beroepscode is geen beroepsprofiel. Het beroepsprofiel zegt iets over taak- en functie-uitoefening, dus over de inhoud van het beroep.

Een beroepscode zegt hoe je je als beroepsbeoefenaar hoort te gedragen.

De beroepscode kan niet voor iedere pedagogisch medewerker en voor elke situatie gedetailleerd voorschrijven hoe er moet worden gehandeld.

De beroepscode geeft een aantal algemene regels en richtlijnen. De pedagogisch medewerker moet zelf, op basis van die regels en richtlijnen, in elke specifieke praktijksituatie de beste aanpak kiezen. Uiteraard zijn er meer regels en voorschriften waar de pedagogisch medewerker zich aan moet houden. Het is daarom voor iedere beroepsbeoefenaar heel belangrijk om voortdurend te communiceren met collega's en leidinggevenden.

Waarom een beroepscode?

Pedagogisch medewerkers zijn zich steeds bewuster van hun belangrijke plaats in de praktijk van de kinderopvang en de daarbij behorende verantwoordelijkheid. Dit getuigt van professionaliteit.

De beroepscode is nadrukkelijk bedoeld als middel om de kwaliteit van de beroepsuitoefening in de kinderopvang te bewaken en te vergroten. Bij de

toepassing van de beroepscode gaat het tenslotte om het waarborgen van de kwaliteit in de meest brede zin van het woord. Daarnaast speelt de beroepscode een rol in het voorkomen van ongewenst gedrag van pedagogisch medewerkers die het aanzien van het beroep kunnen schaden. Voor pedagogisch medewerkers in opleiding kan de beroepscode een hulpmiddel zijn bij de afweging het beroep te kiezen.

Voor wie is de beroepscode?

De beroepscode is bedoeld voor alle pedagogisch medewerkers die op professionele wijze in de kinderopvang en de peuterspeelzaal werken.

Met ‘professioneel’ wordt bedoeld dat het beroep op basis van deskundigheid en bekwaamheid wordt uitgeoefend. Ook pedagogisch medewerkers die nog in opleiding zijn, kunnen de beroepscode als uitgangspunt voor hun handelen nemen. De term kinderopvang is van toepassing op alle in Nederland voorkomende vormen van kinderopvang, zoals die genoemd zijn in de Wet kinderopvang en de Wet OKE.

De betekenis van de beroepscode

De beroepscode is geen wet. Wel heeft de code een relatie met bestaande wet- en regelgeving. De bepalingen van de beroepscode zijn opgesteld in de geest van bijvoorbeeld de Internationale Rechten van het Kind, die door Nederland zijn onderschreven en waar de Wet kinderopvang in belangrijke mate op leunt. Ook in de Nederlandse grondwet staan allerlei bepalingen die invloed hebben op de inhoud van de beroepscode. De vrijheid van meningsuiting of de vrijheid van godsdienst bijvoorbeeld zijn belangrijke grondbeginselen van onze rechtspraak.

Uitvoering geven aan deze grondrechten levert wel eens dilemma's op. Het is aan de rechter om uit te maken wat in bepaalde situaties het zwaarst weegt. In de beroepscode staat wat binnen de beroepsgroep wordt aanbevolen en daarmee algemeen is geaccepteerd. In allerlei situaties kunnen verschillende belangen spelen die op het eerste gezicht met elkaar in tegenspraak zijn. Dat speelt bijvoorbeeld op het moment dat een kind of een ouder een wens heeft waarvan de pedagogisch medewerker weet dat daarop ingaan niet goed zou zijn voor het kind. De pedagogisch medewerker maakt in zo'n situatie een afweging wat de beste oplossing voor die situatie zou kunnen zijn.

Het gebruik van de code in de praktijk

De beroepscode is in 1998 opgesteld door de pedagogisch medewerkers van Abvakabo FNV. Medio 2009 is de code is geactualiseerd en besproken in de landelijke adviescommissie van pedagogisch medewerkers van Abvakabo FNV. De code is toen aangescherpt op basis van de actuele eisen en kennis van de sector. Deze aangescherpte beroepscode is daarna voorgelegd aan experts uit de sector en verder aangevuld. Vervolgens is de beroepscode goedgekeurd en definitief vastgesteld door de landelijke adviescommissieleden van Abvakabo FNV.

Hierdoor is er sprake van landelijk vastgestelde beroepscode die geldt voor onbepaalde tijd. Om de paar jaar wordt bekeken of er redenen zijn om de code te herzien. De tekst van de code met de bijbehorende toelichtingen en voorbeelden zijn bewust positief geformuleerd waar dat kan. Van een aantal normen is de tekst negatief geformuleerd. Dat gaat om normen die aangeven wat in een goede praktijkvoering absoluut als ongewenst wordt gezien.

Hoofdstuk 1

Algemene uitgangspunten bij de beroepsuitoefening

1.1 De pedagogisch medewerker verzorgt en begeleidt het kind met respect, zonder onderscheid te maken in levensbeschouwing, waarden, normen en gewoonten van het kind en de ouder. Elk gezin heeft een eigen cultuur. Elke cultuur heeft eigen waarden en normen. Ieder kind heeft zijn eigen integriteit. De pedagogisch medewerker zorgt voor een sfeer waarbinnen elk kind zich thuis voelt. Bij de plaatsing van een kind bespreekt de pedagogisch medewerker met de ouder(s) en het kind welke zaken, die te maken hebben met ieders waarden en normen, belangrijk zijn. Zij bespreekt hoe daar binnen de kinderopvang-organisatie rekening mee kan worden gehouden. Daarbij speelt de praktische haalbaarheid ook een rol. De pedagogisch medewerker zorgt ervoor dat een dialoog ontstaat waarbij respect voor ieders opvattingen voorop staat.

Voorbeeld Een ouder wil niet dat een kind vies wordt. De pedagogisch medewerker vindt het belangrijk dat het kind zich door spel goed kan ontwikkelen. Zij gaat de dialoog aan met de ouder en vraagt door: waarom is het niet vies worden voor de ouder belangrijk? De pedagogisch medewerker wil zo veel mogelijk rekening houden met de wensen van de ouder en wil afspreken dat het kind wel in de zandbak speelt, maar dat de ouders kleren meegeven die het kind kan aantrekken tijdens het buiten spelen, zodat het kind schone kleren aan heeft als de ouder het komt ophalen.

1.2 De pedagogisch medewerker houdt vertrouwelijke informatie die zij tijdens de uitoefening van haar beroep krijgt, geheim. Over het algemeen verstrekt de pedagogisch medewerker alleen informatie aan anderen (buiten collega's en leidinggevenden) die voor de directe beroepsuitoefening van belang is.

Voorbeeld De pedagogisch medewerker hoort van een ouder dat haar man ernstig ziek is. Zij informeert haar naaste collega's die te maken hebben met de begeleiding van het kind, maar zal nooit iets erover vertellen aan anderen, bijvoorbeeld ouders van andere kinderen.

1.3 De pedagogisch medewerker oefent haar beroep uit op basis van deskundigheid. De pedagogisch medewerker kent de grenzen van haar beroep. De pedagogisch medewerker handelt bewust op grond van de kennis en ervaring die zij in de opleiding en in de praktijk heeft opgedaan. Zij kan vanuit die kennis en ervaring haar handelen altijd verantwoorden en bespreekbaar maken.

Voorbeeld 1 Als een kind opvallend gedrag vertoont in de groep, kan de pedagogisch medewerker op basis van haar kennis over ontwikkelingsfasen een inschatting maken of en hoe kan/moet worden gereageerd. De pedagogisch medewerker weet waar de grens ligt van haar verantwoordelijkheid. In een situatie waar specifieke vaardigheden nodig zijn die de pedagogisch medewerker niet heeft, geeft de pedagogisch medewerker aan dat haar grenzen overschreden worden. De pedagogisch medewerker verwijst dan naar andere deskundigen binnen of buiten de organisatie.

Voorbeeld 2 De ouders van een kind hebben relatieproblemen. Een van de ouders wil daar met de pedagogisch medewerker over praten en vraagt advies en steun. De pedagogisch medewerker geeft aan dat zij naar de ouder kan luisteren, maar dan alleen in relatie tot het kind. De pedagogisch medewerker is niet opgeleid om relatiehulp te bieden en een dergelijke ondersteuning van ouders ligt buiten de doelstelling van de organisatie. De pedagogisch medewerker kan de ouders daarvoor doorverwijzen naar bijvoorbeeld de huisarts. Wel kan de pedagogisch medewerker de ouders advies geven over hun houding ten opzichte van het kind.

1.4 De pedagogisch medewerker werkt mee aan de ontwikkeling en waardering van het beroep en aan haar eigen professionalisering, in relatie tot relevante maatschappelijke ontwikkelingen. Zo nodig past zij haar beroepsuitoefening hier op aan. Zij zorgt ervoor dat zij blijft in haar vak en is bereid zich door middel van scholing verder te bekwamen.

Het beroep van pedagogisch medewerker in de kinderopvang is sterk in beweging. De maatschappij verwacht steeds meer professionalisering en er zijn veel initiatieven die de kwaliteit van de dienstverlening verhogen.

Op basis van hun opleiding en praktijkervaring dragen pedagogisch medewerkers hieraan bij.

De pedagogisch medewerker is op grond van maatschappelijke ontwikkelingen en de daaruit voortvloeiende veranderende wet- en regelgeving actief bezig met de ontwikkeling van haar beroep. Het bijwonen van bijscholingen, bezoeken van vakbeurzen, het bijhouden van vakliteratuur en het bezig zijn met structurele pedagogische vernieuwing zijn daar voorbeelden van. De pedagogisch medewerker levert zo een bijdrage aan een juist beeld van het beroep. Ze laat zien dat de beroepsbeoefenaren in de kinderopvang open staan voor veranderende opvattingen en de eventuele gevolgen hiervan op het beleid. Dat doen ze bijvoorbeeld door vernieuwende pedagogische visies kritisch te beoordelen en zo nodig het pedagogisch beleid daarop aan te passen.

Voorbeeld De pedagogisch medewerker is als privépersoon aanwezig op een verjaardag. Het gesprek gaat over het gemakkelijke baantje dat pedagogisch medewerkers zouden hebben in de kinderopvang. Een beetje spelen met kinderen, meer is het niet, wordt er gezegd. De pedagogisch medewerker legt uit dat het in werkelijkheid anders is. Ze vertelt dat ze als pedagogisch medewerker de verantwoordelijkheid heeft voor een groep kinderen die in hun groei en ontwikkeling moeten worden gestimuleerd en begeleid. En dat zij daarmee een bijdrage levert aan de kwaliteit van de opvoeding.

1.5 De pedagogisch medewerker is verantwoordelijk voor haar eigen beroepsmatig handelen en legt daarover verantwoording af. Van de pedagogisch medewerker mag worden verwacht dat ze, op basis van haar professionele deskundigheid, in staat is om haar beroepsmatig handelen vorm te geven. Ze kan uitleggen op basis van welke argumenten ze voor een bepaalde aanpak of handelwijze heeft gekozen. Daarbij maakt ze gebruik van de pedagogische inzichten die binnen de kinderopvang gangbaar zijn. Als anderen haar opdrachten verstrekken, toetst ze of deze inzichten in overeenstemming zijn met de algemeen aanvaardbare normen van het beroep, zoals deze onder andere in deze beroepscode en in wet- en regelgeving zijn beschreven.

Voorbeeld De pedagogisch medewerker krijgt van een ouder het verzoek om krachtig op te treden als het kind niet direct luistert. Desnoods moet er maar een straf worden gegeven, aldus de ouder. De pedagogisch medewerker gaat in gesprek met deze ouder. Ze geeft aan dat zij niet kan voldoen aan het verzoek en legt uit hoe haar aanpak is bij ongewenst gedrag. Tevens geeft ze de ouder tips hoe de ouder positief gedrag kan stimuleren.

1.6 De pedagogisch medewerker gedraagt zich zodanig dat het aanzien en het vertrouwen in het beroep behouden blijft. De pedagogisch medewerker heeft een professionele houding en is zich bewust van haar verantwoordelijkheden ten opzichte van het kind, de ouder(s), de organisatie en haar beroep. Zij geeft de ouder(s) het vertrouwen dat het kind in goede handen is door kennis van zaken te tonen, vakkundig te handelen en de privacy te waarborgen.

Voorbeeld Doordat er problemen thuis zijn, vertoont het kind agressief gedrag. Als het kind wordt opgehaald, wil het niet mee naar huis. Andere ouders gaan zich ermee bemoeien en stellen vragen. De pedagogisch medewerker reageert hierop door te zeggen dat zij de betrokkenheid van de andere ouders op prijs stelt en dat de situatie de aandacht heeft. Ze bespreekt het gedrag van het kind alleen met diens ouder(s) en probeert met hen tot een oplossing te komen.

Hoofdstuk 2

De pedagogisch medewerker in relatie tot het kind en de ouder

2.1 De pedagogisch medewerker gaat een professionele relatie met het kind en diens ouder(s) aan. De pedagogisch medewerker informeert de ouder(s) en het kind over de manier waarop het pedagogisch beleid in relatie tot het kind wordt uitgevoerd, in aansluiting op de behoeften van het kind. De pedagogisch medewerker informeert de ouder(s) en het kind over hun rechten en plichten door duidelijk te maken welke wetten en regels invloed hebben op het pedagogisch beleid. De pedagogisch medewerker neemt kinderparticipatie serieus en betrekt de mening van kinderen in haar afwegingen. De pedagogisch medewerker voedt het kind op gedurende een periode dat de ouder(s) daar zelf niet beschikbaar voor is (zijn). De pedagogisch medewerker doet dit op grond van haar deskundigheid en gebruikt daarbij onder andere het pedagogisch beleid van de organisatie. De pedagogisch medewerker vertelt het kind en de ouder(s) wat zij doet en wat de relatie van haar handelen met het pedagogisch beleid is.

Voorbeeld Een druk kind in de peuteropvang heeft moeite met het aan tafel blijven zitten. De pedagogisch medewerker probeert het een poosje aan tafel te houden. De pedagogisch medewerker vertelt het kind dat het straks weer mag spelen. Het kind heeft deze afwisseling nodig om af en toe tot rust te komen. Aan de ouder(s) wordt uitgelegd dat in het pedagogisch beleid staat dat er een dagprogramma is dat afwisseling biedt tussen rustige en actieve perioden en waarom dit nodig is.

2.2 De pedagogisch medewerker zorgt ervoor dat de verzorging en begeleiding zo veel mogelijk wordt afgestemd op de wensen en behoeften van het kind. Zij communiceert hierover met de ouder van het kind, zodat afstemming plaatsvindt met de opvoedingssituatie thuis. De pedagogisch medewerker stelt,

voor zover mogelijk en binnen de grenzen van het pedagogisch beleid, samen met de ouder(s) en het kind de behoefte aan verzorging en begeleiding vast. Als het kind niet geheel of gedeeltelijk kan aangeven wat het wil, overlegt de pedagogisch medewerker alleen met de ouder(s). Het kind, hoe jong ook, geeft met zijn of haar gedrag signalen af waaruit men kan opmaken dat het kind iets wil of niet wil. Naarmate het kind groeit, is het beter in staat om weloverwogen beslissingen te nemen. De pedagogisch medewerker gaat daarom in haar professionele beroepsuitoefening in eerste instantie uit van de behoeften van het individuele kind. Op basis van systematische observatie en interpretatie van het gedrag van het kind geeft zij invulling aan de verzorging en begeleiding. Daarbij houdt zij rekening met de mate waarin het kind verantwoordelijkheid kan dragen voor het eigen doen en laten. Ook kan het voorkomen dat de ouder(s) een andere begeleiding en verzorging wenst (wensen) en dan het kind en/of de pedagogisch medewerker willen. Als er verschil van inzicht tussen de pedagogisch medewerker en het kind en/of de ouder(s) bestaat over de wenselijke verzorging en begeleiding, zal de pedagogisch medewerker dit bespreekbaar maken. Zij zal dit zonodig bespreken met collega's en haar leidinggevende.

Voorbeeld 1 Een peuter heeft behoefte aan slaap tussen de middag. De ouders geven aan dat ze liever willen dat het kind niet rust, want anders slaapt het 's avonds niet. In de loop van de middag is het kind oververmoeid en heeft het duidelijk behoefte aan slaap. De pedagogisch medewerker brengt het kind naar bed en geeft later uitleg aan de ouders over haar handelwijze en de motieven daarvoor.

Voorbeeld 2 Kinderen in de buitenschoolse opvang maken samen met de pedagogisch medewerker een vakantieprogramma. Hierbij wordt uitgegaan van de interesse en voorkeuren voor bepaalde activiteiten van de kinderen en van de professionele inbreng van de pedagogisch medewerker om te komen tot uitdaging en vernieuwing. De pedagogisch medewerker houdt zo veel mogelijk rekening met de inbreng van de kinderen, maar zorgt er tevens voor dat de veiligheid gewaarborgd blijft.

2.3 De pedagogisch medewerker is zich bewust van haar machtspositie (geestelijk en lichamelijk) en dient zich zo te gedragen dat er geen schade aan het psychische en lichamelijke welbevinden van het kind wordt toegebracht. Zij respecteert de autonomie van het kind en stelt in haar handelen het kind centraal. De pedagogisch medewerker is verantwoordelijk voor het op de juiste manier toepassen van bijvoorbeeld het stimuleren van positief gedrag en het omgaan met ongewenst gedrag.

De pedagogisch medewerker bewaakt haar eigen grenzen en emoties in de relatie tot het kind. De pedagogisch medewerker is zich te allen tijde bewust van haar machtspositie en weet hiermee om te gaan.

Voorbeeld De pedagogisch medewerker vertelt aan haar collega's over haar handelen in de groep; zij heeft een druk en vervelend kind toch wat harder dan normaal op zijn plek gezet. Toen pas luisterde het kind. De pedagogisch medewerker brengt de situatie ter sprake in het werkoverleg en vraagt haar collega's om feedback en advies over haar handelwijze en reflecteert hierop.

2.4 De pedagogisch medewerker gaat in werk- en privésituaties geen emotionele afhankelijkheidsrelaties met kinderen en ouder(s) aan. Zij toont betrokkenheid met behoud van afstand.

De pedagogisch medewerker realiseert zich dat ze op basis van haar beroepsuitoefening een professionele relatie aangaat met kinderen en ouder(s).

Zij zorgt voor de juiste combinatie van professionele afstand en betrokkenheid ten opzichte van de kinderen en de ouder(s). Zij zal meestal pas een huisbezoek afleggen als er vanuit de beroepsbeoefening reden voor is.

Soms ontstaan er mogelijk verwarringe situaties, waarbij de professionele rolverdeling tussen de pedagogisch medewerker en het kind en de ouder(s) onder druk komt te staan. De pedagogisch medewerker onderneemt dan actie om de relatie professioneel te houden.

Voorbeeld De ouders van een kind willen het kind plaatsen in de opvang waar een pedagogisch medewerker werkt die al bevriend is met de ouders voordat er sprake is van plaatsing. Of er ontstaat na plaatsing van een kind vriendschappelijk contact tussen de ouders van een kind en een pedagogisch medewerker. Of de ouders vragen de pedagogisch medewerker om bij hen thuis op te komen passen op het kind. Ook kan het voorkomen dat een (klein)kind van een pedagogisch medewerker geplaatst wordt binnen de organisatie waar de pedagogisch medewerker zelf werkt. Voor zowel het kind als de pedagogisch medewerker zal het lastig zijn om de (groot)moederrol en de pedagogisch medewerkerrol gescheiden van elkaar vorm te geven.

In al deze situaties kan het moeilijk zijn om de juiste beroepshouding te blijven hanteren. Het is noodzakelijk dat de pedagogisch medewerker ervoor zorgt dat de professionele relatie gevormd wordt of in stand wordt gehouden. Dit doet de pedagogisch medewerker door de mogelijke roverwarring tijdig te signaleren en bespreekbaar te maken met het team en de betrokken kinderen en ouders, zodat er heldere afspraken gemaakt kunnen worden die recht doen aan alle betrokkenen.

2.5 Indien de pedagogisch medewerker vermoedt dat er sprake is van kindermishandeling, informeert zij de bevoegde instanties volgens het opgestelde protocol^[1]. De pedagogisch medewerker neemt maatregelen om het kind te beschermen indien er acuut gevaar is voor het psychische en lichamelijke welbevinden van het kind.

Ieder kind verdient het om beschermd te worden tegen anderen die het kind lichamelijk, geestelijk of seksueel mishandelen. De pedagogisch medewerker is echter niet opgeleid om mishandeling formeel vast te stellen. De pedagogisch medewerker moet wel voldoende deskundig zijn om signalen van kindermishandeling op te vangen en moet kunnen omgaan met (vermoedens van) kindermishandeling. Als een pedagogisch medewerker hieraan twijfelt, dan dient zij te worden bijgeschoold.

[1] Iedere organisatie is verplicht om een protocol voor de melding van kindermishandeling te hebben, conform artikel 15a van de Beleidsregels kwaliteit kinderopvang.

Het komt voor dat een pedagogisch medewerker gedrag van een kind waarnemt of andere signalen krijgt die een gevoel van onbehagen oproepen. Op basis van haar vaardigheid om gericht en systematisch te kunnen observeren en haar kennis over afwijkend gedrag, kan de pedagogisch medewerker daarbij een vermoeden hebben van kindermishandeling. Zij zal volgens het protocol handelen en met collega's overleggen, maar indien zij bij hen geen gehoor krijgt, is zij toch verantwoordelijk om dergelijke vermoedens met de bevoegde instanties te bespreken of formeel te melden. Wanneer de pedagogisch medewerker ziet dat haar collega op een ongebruikelijke wijze met kinderen omgaat, stelt zij haar collega vragen over de manier van handelen. Als de uitleg van haar collega haar niet gerust stelt, bespreekt zij dit met haar leidinggevende. De beroepscode stelt dat bij ieder geval waarin een pedagogisch medewerker kindermishandeling vermoedt, het altijd goed is dit vermoeden te bespreken met het provinciale Advies en Meldpunt Kindermishandeling (AMK). Het AMK beschikt over de expertise om signalen te kunnen interpreteren en heeft de bevoegdheid om passende acties te ondernemen. Het melden van vermoedens van kindermishandeling aan mensen in de omgeving van het kind, vraagt om zeer zorgvuldig handelen. Onzorgvuldig handelen kunnen de positie en de privacy van alle betrokkenen ten onrechte ernstig schaden. Hoewel het in de praktijk logisch is om ook met de leidinggevenden over dergelijke vermoedens te spreken, houdt de pedagogisch medewerker altijd haar eigen beroepsverantwoordelijkheid om te beslissen of ze advies vraagt aan het AMK of er zelfs formeel melding doet bij het AMK.

2.6 De pedagogisch medewerker houdt vertrouwelijke informatie die ze van en over het kind en diens ouder(s) heeft, maar ook van collega's, geheim. De pedagogisch medewerker houdt zich aan het privacyreglement van de kinderopvangorganisatie. Vanzelfsprekend praat de pedagogisch medewerker niet over het kind of de ouder(s) waar andere ouders bij aanwezig zijn als het over vertrouwelijke onderwerpen gaat.

Voorbeeld De pedagogisch medewerker gebruikt internet niet als uitlaatklep voor frustraties over ouders die vervelende opmerkingen hebben gemaakt. Zij is zich altijd bewust van de privacy van ouders en kinderen.

2.7 De pedagogisch medewerker verzamelt de gegevens over het kind en zijn situatie die van belang zijn bij de professionele beroepsuitoefening. Tijdens de beroepsuitoefening krijgt de pedagogisch medewerker informatie van en over het kind en de ouder(s). Veel van die informatie is niet direct nodig voor de verzorging en begeleiding van het kind. De pedagogisch medewerker let erop dat er geen gegevens worden verzameld die niet belangrijk zijn voor de beroepsuitoefening.

Voorbeeld 1 De pedagogisch medewerker kent de gevoeligheden bij gescheiden ouders. Zij kent de gemaakte afspraken en houdt zich aan de rechtelijke uitspraak. Zij is alert op de informatie die zij verstrekt aan de ouders en alert op aan wie zij het kind meegeeft.

Voorbeeld 2 Een pedagogisch medewerker ziet dat een kind de laatste tijd niet meer wil spelen met groepsgenoten, maar meer interesse heeft voor oudere kinderen uit de andere groep. De pedagogisch medewerker legt deze observaties systematisch vast in de rapportage. Na enige tijd bundelt ze de gegevens en op basis daarvan verwacht ze dat het kind toe lijkt te zijn aan nieuwe uitdagingen. Ze vraagt haar collega's om feedback op haar rapportages.

Hoofdstuk 3

De pedagogisch medewerker in relatie tot collega's en anderen

3.1 De pedagogisch medewerker verstrekkt alleen informatie over het kind en diens ouder(s) aan derden alleen na toestemming van het kind of diens ouder(s).

Het kind en de ouder(s) hebben recht op privacy en maken in de regel zelf uit of er informatie over het kind kan worden verstrekken aan derden.

Voorbeeld Een nieuwe leerkracht op de naburige basisschool vermoedt dat er thuis problemen zijn met het kind. De leerkracht verzoekt de pedagogisch medewerker van de buitenschoolse opvang om informatie over het kind te verstrekken. De pedagogisch medewerker wijst het verzoek af. Zij zal alleen informatie verstrekken als zijzelf toestemming van de ouder(s) en/of het kind heeft.

3.2 De pedagogisch medewerker is mede verantwoordelijk voor het bijhouden van een systeem om gegevens te bewaren.

De pedagogisch medewerker geeft het kind of diens ouder(s) de mogelijkheid om vastgelegde informatie in te zien en eventueel te verbeteren overeenkomstig de bepalingen in de geldende privacywetgeving. Ouders hebben het recht om verslagen over hun kind in te zien. De pedagogisch medewerker zorgt ervoor dat zij gegevens over het kind zo objectief mogelijk vastlegt. Zodra er sprake is van interpretaties of meningen van pedagogisch medewerkers over het kind, zijn deze duidelijk te onderscheiden van de vastgelegde feiten.

Voorbeeld 1 De ouders van een kind vertellen dat de huisarts een voedselallergie heeft vastgesteld bij het kind. De pedagogisch medewerker legt de afspraak vast dat het kind bepaald voedsel niet meer mag gebruiken. Ze draagt er zorg voor dat haar collega's op de hoogte zijn van deze verandering.

Voorbeeld 2 Binnen de buitenschoolse opvang wordt ernaar gestreefd om zo veel mogelijk in te spelen op de individuele behoeftes van het kind. De kinderen mogen meer dan voorheen zelf bepalen of ze op de BSO blijven of dat ze met een vriendje meegaan om thuis te spelen. Om duidelijk te houden waar de pedagogisch medewerkers wel of niet verantwoordelijk voor zijn, zorgen zij ervoor dat de wensen van de kinderen goed afgestemd worden op de wensen van de ouders. Afspraken hierover worden vastgelegd zodat het beleid voor iedereen duidelijk is.

3.3 De pedagogisch medewerker steunt collega's die nadelige gevolgen ondervinden doordat zij zich overeenkomstig de beroepscode gedragen. Een individuele pedagogisch medewerker is onderdeel van de beroepsgroep. De beroepsgroep en de individuele leden zijn medeverantwoordelijk voor het aanzien van het beroep in de maatschappij. De pedagogisch medewerker komt op voor de belangen van de beroepsgroep of individuele leden als deze nadelige gevolgen ondervinden doordat zij zich overeenkomstig de beroepscode gedragen.

Voorbeeld Een collega vindt zichzelf niet deskundig genoeg om te werken met een kind met diabetes. Zij weet niet hoe de medicijnen moeten worden toegediend. Ze heeft dit in haar opleiding niet geleerd en is bang om verantwoordelijk gemaakt te worden voor iets dat ze niet kan. Bovendien wil ze dat de kwaliteit van de opvang kan worden gegarandeerd. De werknemer heeft het recht om te weigeren als zij zich niet bekwaam genoeg voelt om hiermee om te gaan. De organisatie wil het kind toch plaatsen en oefent druk uit op de collega om mee te werken. Een collega-pedagogisch medewerker steunt haar door in het werkoverleg voor te stellen om te bespreken welke deskundigheid nodig is om voor het kind te zorgen. In deze gevallen is de Wet BIG van toepassing. Daarin staat wanneer beroepsbeoefenaren bevoegd zijn om medische handelingen uit te voeren. Geadviseerd wordt om passend beleid te formuleren bijvoorbeeld door bijscholing, of medewerkers aan te trekken met de benodigde specifieke deskundigheid.

3.4 De pedagogisch medewerker die, op basis van haar levensovertuiging, waarden en normen en/of beroepsopvatting, in conflict komt met zichzelf door medewerking aan bepaalde handelingen, heeft de verantwoordelijkheid om de handelingen over te dragen aan collega's. Binnen de kinderopvang kunnen situaties voorkomen die de pedagogisch medewerker in conflict brengen met zichzelf. De pedagogisch medewerker kan hierdoor in (ernstige) gewetensnood raken. Zij kan niet verplicht worden om de handelingen die dit veroorzaken uit te voeren. Wel moet ze ervoor zorgen dat binnen de organisatie een oplossing komt, zodat de opvoeding van het kind niet wordt onderbroken.

Voorbeeld 1 De pedagogisch medewerker die vanuit haar levensovertuiging deelneemt aan de ramadan gaat in overleg met haar leidinggevende om te kijken of de roosters zodanig gepland kunnen worden dat dit voor beide partijen het best haalbaar is. Het dragen van een hoofddoek is geaccepteerd, maar een gezichtbedekkende sluier is in het kader van een goede communicatie ongewenst. Als je respect hebt voor je collega die niet met bepaalde levensmiddelen in aanraking mag komen, probeer je tijdens de maaltijd de zorg voor die etenswaren over te nemen. Handen schudden is een gebruik in de Nederlandse omgangsvormen. Maak hierover (tijdens de sollicitatie) afspraken zodat helder is dat dit gedrag vereist is.

Voorbeeld 2 De pedagogisch medewerker van de naschoolse opvang wordt geconfronteerd met het plan dat zij een groot aantal kinderen van de groep, binnen de wettelijke norm, moet begeleiden tijdens een uitstapje. Ze geeft aan dat ze niet kan zorgen voor voldoende toezicht op de kinderen en dat ze niet verantwoordelijk kan en wil zijn voor de begeleiding zonder dat er extra personeel aanwezig is. Het gevolg is dat het uitje niet doorgaat omdat er geen extra personeel beschikbaar is.

3.5 De pedagogisch medewerker werkt samen met en staat open voor haar collega's. Pedagogisch medewerkers moeten open staan voor suggesties van collega's en moeten kritisch beoordelen of deze suggesties een verbetering van de werkwijze kunnen zijn.

Voorbeeld Een stagiaire heeft een andere verantwoordelijkheid voor de gang van zaken binnen de groep dan een gediplomeerd pedagogisch medewerker. Maar in de samenwerking is het logisch dat een nieuw idee van een stagiaire net zo serieus wordt besproken als een voorstel van een meer ervaren collega of een leidinggevende.

3.6 De pedagogisch medewerker biedt stagiaires/leerlingen de mogelijkheid het beroep binnen het werkveld te leren. Zij draagt er zorg voor dat een stagiaire/leerling werkt in de geest van de beroepscode. De pedagogisch medewerker stimuleert een goed leerklimaat voor de stagiaire/leerling. De praktijkbegeleider zorgt ervoor dat een leerling/stagiaire de kans krijgt om de leerdoelen te halen, voor zover dit binnen de stagesituatie mogelijk is. Onder verantwoordelijkheid van de praktijkbegeleider krijgt de stagiaire de mogelijkheid om alle facetten van het vak te leren voor zover de stagiaire daar op basis van haar theoretische kennis en vaardigheden aan toe is. De praktijkbegeleider is deskundig in het begeleiden van de stagiaires.

3.7 De pedagogisch medewerker werkt mee aan de verwezenlijking van de doelstelling(en) van de organisatie voor kinderopvang en de ontwikkeling van het beleid. De pedagogisch medewerker kent de doelstelling(en) van de organisatie en kan zich erin vinden. Ze levert een actieve bijdrage door op basis van haar professionele deskundigheid belangrijke ontwikkelingen onder de aandacht van de organisatie te brengen.

Voorbeeld De pedagogisch medewerker neemt plaats in een werkgroep die tot taak heeft om het pedagogisch werkplan aan te passen op basis van nieuwe pedagogische inzichten.

3.8 De pedagogisch medewerker is een ambassadeur van haar vak en zorgt voor een goede persoonlijke hygiëne. De pedagogisch medewerker zorgt er voor dat zij met haar kleding anderen niet in verlegenheid brengt.

Hoofdstuk 4

De pedagogisch medewerker in relatie tot de samenleving

4.1 De pedagogisch medewerker ondersteunt de activiteiten van de beroeps groep om voorwaarden te scheppen voor een goede beroepsuitoefening. De pedagogisch medewerker is verantwoordelijk voor het beroep. Daarom werkt ze mee aan activiteiten die het beroep ten goede komen en het imago ervan verbeteren. Zij is trots op haar vak en denkt na over haar beroepshouding.

Voorbeeld De beroepscode is ook een instrument om het imago van het beroep te verbeteren. De pedagogisch medewerker kan zich inzetten om de beroepscode in de organisatie te introduceren. De pedagogisch medewerker die de code als middel in de dagelijkse praktijk gebruikt, levert een bijdrage aan de kwaliteit van de beroepsuitoefening.

4.2 De pedagogisch medewerker heeft recht op goede arbeidsvoorraarden en een goede rechtspositie. Het beroep van pedagogisch medewerker in de kinderopvang verdient, op basis van de deskundigheid die is vereist, een passende beloning en rechtspositie. Indien nodig onderneemt de pedagogisch medewerker actie om de rechtspositie te beschermen of te verbeteren.

4.3 De pedagogisch medewerker spreekt de organisatie aan als de kwaliteit van de kinderopvang niet aan de afgesproken kwaliteitsnormen voldoet. De pedagogisch medewerker signaleert en meldt een misstand binnen de werksituatie aan de verantwoordelijke functionaris. Indien er vervolgens niets met de melding wordt gedaan, rapporteert zij dit aan de GGD of de arbeidsinspectie.

Voorbeeld 1 De pedagogisch medewerker heeft herhaaldelijk duidelijk gemaakt dat er binnen de organisatie onvoldoende rekening wordt gehouden met en mogelijkheden zijn voor veilig en hygiënisch werken. De keuken waar eten wordt bereid, wordt soms ook gebruikt voor schoonmaakwerk of het verschonen van kinderen. Ze geeft een aantal keer aan dat dit gescheiden van elkaar moet gebeuren. De organisatie maakt echter geen haast met het aanbrengen van faciliteiten hiervoor, omdat er ruimtegebrek is voor het installeren van meer gescheiden spoelbakken. De pedagogisch medewerker neemt contact op met de GGD inspecteur over de gang van zaken.

Voorbeeld 2 De pedagogisch medewerker wordt door haar leidinggevende regelmatig in de situatie geplaatst dat ze alleen verantwoordelijk is voor het werken op een groep waar volgens de norm twee pedagogisch medewerkers aanwezig moeten zijn. De pedagogisch medewerker geeft bij de directie aan dat de kwaliteit van de opvang daarmee in gevaar komt. Als haar signaal niet serieus wordt genomen, zal zij actie ondernemen richting de GGD inspecteur uit haar regio.

4.4 De pedagogisch medewerker accepteert voor zichzelf geen persoonlijke gunsten of geschenken. Geschenken die aangeboden worden met het doel om gunsten van pedagogisch medewerkers te verkrijgen, mogen niet worden aangenomen. De pedagogisch medewerker moet zich ervan bewust zijn dat de motieven om een geschenk te geven soms niet aanvaardbaar zijn. Daarnaast kan het accepteren van geschenken ook betekenen dat er scheve gezichten bij anderen (kinderen, ouders en collega's) ontstaan. Aan de andere kant kan het weigeren van een presentje dat vanuit zuivere motieven wordt gegeven, erg onbeleefd en ongepast zijn. Het kind dat zijn appel aan de lieve pedagogisch medewerker geeft, is daar een voorbeeld van. Dit betekent dat de pedagogisch medewerker onderscheid moet kunnen maken tussen wat kan en wat niet kan. De pedagogisch medewerker zorgt ervoor dat ze geen geschenken aanneemt die verkeerde effecten teweeg kunnen brengen.

Voorbeeld Ouders willen graag hun waardering aan één pedagogisch medewerker in het bijzonder laten blijken door haar een cadeau te geven. De pedagogisch medewerker maakt duidelijk dat ze dit waardeert, maar geeft ook aan dat ze samen met alle collega's het werk doet. En dat als er dan perse een attentie gegeven moet worden, het logisch is dat alle pedagogisch medewerkers de waardering krijgen die ermee wordt uitgesproken. De pedagogisch medewerker stelt het team voor om hierover een duidelijk beleid af te spreken, zodat ouders van tevoren weten wat de gewenste situatie is.

- 4.5** De pedagogisch medewerker onthoudt zich van onverantwoorde activiteiten als deze een relatie hebben met de beroepsuitoefening. Zij is zich bewust van een professionele beroepsuitoefening. De pedagogisch medewerker gaat niet in op uitnodigingen om ergens anders op een groep kinderen te passen, tenzij zij daar op een verantwoorde manier kan werken. De pedagogisch medewerker realiseert zich dat er misbruik kan worden gemaakt van haar professionele uitstraling.

Voorbeeld De winkeliersvereniging van een naburig winkelcentrum organiseert op zaterdagmiddag een braderie ‘met kinderopvang’ en vraagt de pedagogisch medewerker om daar tegen betaling de kinderopvang te verzorgen. De pedagogisch medewerker gaat als professional hier niet op in.

Colofon

Productie © Abvakabo FNV

Vormgeving/Lithografie De Schutter'Neroc B.V.

Druk Drukkerij Broese en Peereboom